

Klima-, energi- og forsyningsminister
Dan Jørgensen

Fjernvarmens Hus
Merkurvej 7
DK-6000 Kolding
Tlf. +45 7630 8000
mail@danskfjernvarme.dk
www.danskfjernvarme.dk
cvr dk 55 83 10 17

Til Dan Jørgensen

9. september 2019
Side 1/4

VARME FRA ENERGINET ANLÆG TIL FJERNVARME

Anledningen til denne henvendelse er, at der i forbindelse med etablering af anlæg for opsamling af varme fra Energinet anlæg, til brug for fjernvarme, har vist sig en række administrative udfordringer. Ministeren opfordres til at tage initiativ til at få afhjulpet udfordringerne og bidrage til at varme, som ellers bortkøles, bliver nyttiggjort til fjernvarmeformål – klima- og energimæssige fornuftige løsninger.

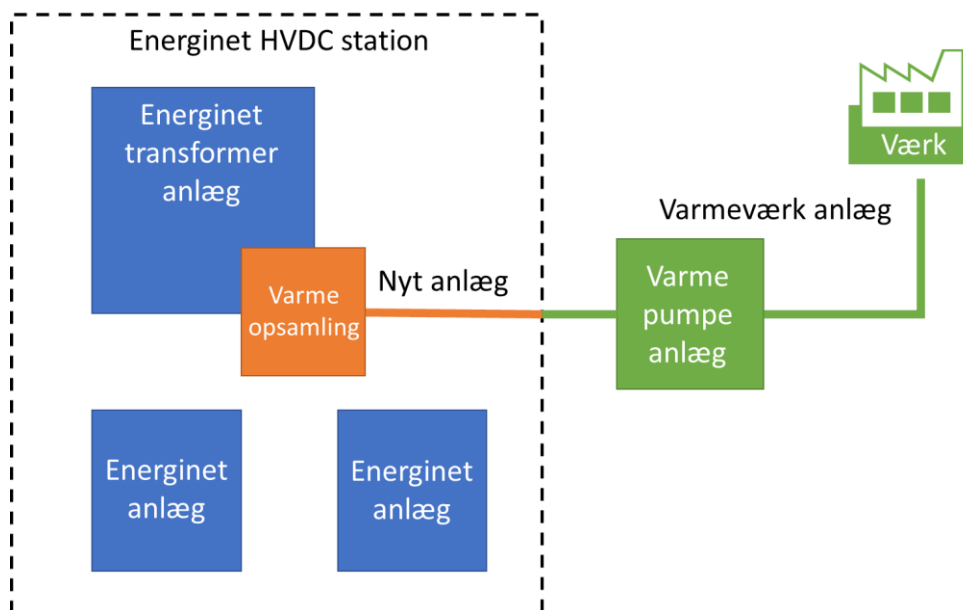
Baggrund

Energinet har som statens systemansvarlige ansvar for at bygge, eje og drive udlandsforbindelserne for elsystemet, som en del af det overordnede eltransmissionssystem. To af forbindelserne er vekselstrøm (HVAC) fra Sjælland til Sverige og fra Jylland til Tyskland. Dertil kommer fem jævnstrøm forbindelser (HVDC) fra Sjælland til Tyskland (Kontek) og fra Jylland til Sverige (Kontiskan), Jylland til Norge (Skagerrak) og Jylland til Holland (Cobra) samt den interne danske forbindelse Fyn til Sjælland (Storebælt). Alle disse stationer har store transformeranlæg, inverteranlæg og andre tekniske installationer, som afgiver varme under drift. Derfor er anlæggene udstyret med særlige køleanlæg, der bortkøler varmen til omgivelserne.

Der er tale om betydelige mængder varme og al fornuft taler for, at varmen kan gøre nytte til fjernvarmeformål frem for at blive bortkølet til omgivelserne. Opfyldelse af FN Verdensmål, Klimaaftalen fra Paris og det danske mål om 70 % reduktion af CO₂ udledningen kræver at energi anvendes effektivt og ikke tabes. Særligt genbrug af varme, der ellers bortkøles, er en helt oplagt mulighed for bidrag. Desværre er der en række barrierer i gældende regler, som lægger hindringer i vejen.

Aktuel og konkrete sag

Energinet bygger i disse år en række nye store anlæg i forbindelse med etableringen af nye el udlandsforbindelser. Anlæggene er store transformerstationer og HVDC-anlæg, der kan omforme vekselstrøm til jævnstrøm eller omvendt. Aktuelt skal der i Revsing ved Vejen bygges en meget stor station, som led i Viking Link udlandsforbindelsen til UK.



Ovenstående er en meget forsimplet illustration af et anlæg for høst og genbrug af varme fra en Energinet HVDC station til fjernvarmeformål.

Energinets anlæg er afgrænset af en ejergrænse (punkteret streg). Der tales om 'inden for hegnet' og 'uden for hegnet'. Inden for hegnet skal Energinet bygge en række anlæg. Nogle af disse anlæg har behov for køling, her med en transformer som eksempel. Men inden for hegnet er der også andre Energinet anlæg (blå). Hvis det skal være muligt at høste varmen, skal der være et opsamlingsanlæg og der skal være en rørforbindelse ud til hegnet (orange). Dette opsamlingsanlæg vil blive bygget af Energinet og fjernvarme anlægget i samarbejde og ejes efterfølgende af Energinet. Omkostningen til opsamlingsanlægget pålægges fjernvarmeselskabet i tilfælde af kontrakt. Uden for hegnet skal fjernvarmeselskabet etablere egne anlæg, varmepumper og rørforbindelse mod fjernvarmeverket (grøn).

1. Udfordring – asymmetrisk projektering

Tidsfaktoren er en stor udfordring. Når Energinet skal bygge en ny stor højspændingsstation, er det et arbejde som tager mange år. Men af tekniske grunde skal varmeopsamlingen (orange) besluttes og etableres på et tidligt tidspunkt i projekterings- og anlægsprocessen. De tekniske anlæg f.eks. transformer skal have ekstra udstyr monteret på fabrikken i udlandet. Disse forberedelser skal ske mange år før den samlede Energinet station er færdig. Varmeopsamlingsanlægget (orange) skal etableres på fjernvarmeselskabets bekostning. Der er tale om tekniske udstyr til mange millioner kroner. Her er der en udfordring.

Fjernvarmeselskabet er reguleret af Varmeforsyningsloven og Projektbekendtgørelsen det betyder at Fjernvarmeselskabet skal have hele det samlede projekt (orange og grøn) godkendt før etablering. Energinet er reguleret af egen lovgivning og må ikke investere i anlæg for varmeopsamling (orange). Tidsfaktoren spænder ben.

Varmeopsamlingen (orange) skal etableres mange år før der skal etableres fjernvarme-anlægget (grøn), for at blive integreret i Energinets tekniske anlæg. Hvem skal da lægge penge ud for etablering af varmeopsamlingsanlægget?

Energinet og fjernvarmeselskabet kan i kontrakt aftale alle de praktiske ting om levering af varme, gensidige forpligtelser, ejerskabsgrænser osv. Men de to parter kan ikke aftale sig ud af udfordringen om, at nogle skal lægge penge ud til varmeopsamlingsanlægget (orange) i nogle år før det samlede anlæg (orange og grøn) er klar til projektgodkendelse. Varmeopsamlingsanlægget skal efter afslutning af det samlede projekt finansieres af fjernvarmeselskabet som en engangsbetaling parterne imellem. Men fjernvarmeselskabet har ikke umiddelbart hjemmel til at forpligte sig til bekostning af dette anlæg mange år før det samlede projekt (orange og grøn) er godkendt.

Aktuelt er Energinet i gang med at projektere en ny stor HVDC station i Revsing for Viking Link forbindelsen fra Jylland til UK. Stationen bliver meget stor og varmen til opsamling betydelig og derfor interessant for Vejen Varmeværk a.m.b.a., nærmeste fjernvarmeselskab. De første udgifter til varmeopsamlingsanlægget skal forpligtes allerede nu i dette efterår, selvom det formentlig først er i 2024 det samlede anlæg er klar til drift.

1. Løsningsbidrag

Ud fra et klima- og energirationale bør Energinet have hjemmel til at sikre integration af varmeopsamlingsanlæg i Energinets højspændingsanlæg, hvor der er potentiale for høst af varme og mulighed for genbrug som fjernvarme. I tilfælde, hvor Energinet kan indgå en aftale med det nærliggende fjernvarmeværk (udbud, hvis der er flere) om at de vil aftage varmen til fjernvarme samt overtage og betale for varmeopsamlingsanlægget, når det samlede kompleks er færdigbygget – da skal Energinet kunne ”lægge ud” for etablering af disse varmeopsamlingsanlæg.

Ministeren kan i det aktuelle tilfælde fra Revsing give Energinet tilladelse til at foretage dette ”udlæg” og dermed sikre at varmen kommer til anvendelse.

2. Udfordring – Energinets mange anlæg

Energinet har, som beskrevet i indledningen, en række store højspændingsstationer hvor der dagligt bortkøles store mængder varme til omgivelserne frem for at blive høstet og genbrugt til fjernvarmeformål.

Både for Jylland-Norge forbindelserne fra Tjele, og Jylland-Holland forbindelsen fra Endrup har det gennem årene været gjort forsøg på at få etableret anlæg til varmeopsamling og levering til det nærliggende fjernvarmeselskab, fordi det er en oplagt mulighed. Længst nåede arbejdet i Endrup ved Cobra kablet mod Holland. Men der kom desværre ikke en løsning for levering af varme til nærliggende Bramming Fjernvarme. Cobra kablet åbner den 7. september 2019 uden at varmeleverancen er faldet på plads endnu.

Det vil være muligt at høste varme – brændselsfri varme – fra flere af Energinets store anlæg. Men det sker desværre ikke endnu.

2. Løsningsbidrag

Ministeren kan som ejer af Energinet bede selskabet om at få kortlagt mulighed for at udnytte varme fra højspændingsanlæg til genbrug i fjernvarmesystemerne, hvor der er et nærliggende fjernvarmeselskab med interesse for at aftage varmen.

I april 2017 afgav daværende Energikommission rapport. En af anbefalingerne er, at vi i Danmark skal satse mere på brændselsfri varme. Anvendelse af varme, som ellers bortkøles er en oplagt mulighed og stærkt bidrag til de klima- og energipolitiske mål. Udover Energinet er der mange andre steder, hvor varme kan genbruges til fjernvarme. Det vil imidlertid være fornemt om statens eget energiselskab, Energinet gik i spidsen for udviklingen. Kortlægningsarbejdet kunne desuden identificere flere praktiske og lovgivningsmæssige barrierer.

3. Udfordring – er ikke afgifterne

Overskudsvarmeafgiften er benspænd for mange ellers fornuftige projekter med genbrug af varme fra procesindustrier m.v. Det er ikke tilfældet for Energinets store højspændingsanlæg. Den varme, som udvikles når transformere og HVDC-anlæg arbejder er ikke overskudsvarme og derfor ikke omfattet af afgiftslovgivningen. SKAT har i udtalelser tilkendegivet, at varmen ikke er underlagt overskudsvarmelovgivningens definitioner. Varmen er afledt af de elektriske komponenters arbejde og elektricitet er ikke et brændsel. Det er hensigten at Energinet ansøger SKAT om bindende svar, der gerne skulle bekræfte tidligere vejlede svar afgivet vedr. både Cobra og Viking Link projekterne.

3. Løsningsbidrag

Aftalen om ændringer i overskudsvarmeloven fordre, at der i dette efterår 2019 skal ske en konkret udmøntning af aftalen og ændring af lovgivningen. Der er mange behov for at få lempelser, der kan fremme flere projekter med genbrug af overskudsvarme, men det er et andet anliggende. Denne henvendelse handler om at genbruge varme fra Energinets højspændingsanlæg. Budskabet er derfor at der ikke sker ændringer i definitionen på overskudsvarme, som resulterer i at varmen fra højspændingsanlæggene bliver omfattet af overskudsvarmeloven.

Med venlig hilsen

Kim Mortensen *Direktør*
Dansk Fjernvarme
kmo@danskfjernvarme.dk
Mobil +45 40 21 22 20